

LANDSBANKIN OG VÁÐARÁÐIÐ

Hava eftirlit við kappingarneytum

Føroysku peningastovnarnir eru ikki serliga fegnir um, at teir nú skulu kappast við Landsbanka Føroya

Árni Gregersen

Kanska kemur tað ikki óvart á, men Felagið Føroyskir Peningastovnar er ikki serliga fegið um, at Landsbankin verður endurstovnaður.

Peningastovnarnir síggja tað sum teir fáa ein kappingarneyta, sum ikki arbeiðir undir somu treytum, sum privatu peningastovnarnir.

Í viðmerkingunum til lógaruppskotið sigur formaðurin í felagnum, Árni Ellefsen, stjóri í Bank Nordik, at tað neyvan kann vera rætt, at sami Landsbanki, sum skal veita lán til kommunur og almennu Føroyar

samstundis skal vera eftirlitsmyndugleikin hjá kappingarneytum.

Árni Ellefsen vísir eisini á fleiri treytir, sum eftir meting felagsins eru kappingaravlagandi:

- bankin er undantikin øllum skattum og avgjöldum
- bankin ikki er fevndur av lógini um figgjjarligt virksema
- bankin ikki er undir eftirliti av Figgjareftirlitinum, men skal hava eftirlit við sær sjálvum - bankin einki avkastkrav hevur
- landið veðheldur fyri útlánnum bankans
- bankin, samstundis sum hann er kappingarneyti,

hevur rætt til at útvega sær upplýsingar frá peningastovnunum við heimild til revsing, um hesar ikki verða latnar.

– Við uppskotinum er tað sostatt greitt, at ein almennur stovnur skal kappast við peningastovnarnar á einum ójovnum grundarlagi.

– Harumframt er tað ein greið mótsøgn í, at Landsbanki Føroya skal virka sum eftirlitsmyndugleiki hjá føroyska figgjarkervinum, samstundis sum hann sjálvur skal vera partur av tí, sigur Árni Ellefsen, formaður í Felagnum Føroyskir Peningastovnar.

Árni Ellefsen, stjóri í Bank Nordik, er formaður í Felagnum Føroyskir Peningastovnar

Váðaráðið skal ansa eftir tí samlaða føroyska búskapinum

Í uppskotinum um at endurstovna ein føroyskan landsbanka, verður eitsini skotið um at seta eitt váðaráð á stovn

Árni Gregersen

Tað kemur sjálvandi altíð illa við hjá teimum, sum skulu taka endaligu politisku avgerðirnar í Føroyum, um vit ikki eru vitandi um brotasjógvar í búskapinum ella hóttanir sum eru á veg í figgjarheiminum.

Tí er uppskot nú lagt fram um at seta á stovn eitt váðaráð, hvørs uppgáva fyrst og fremst verður at halda eyga við búskaparligu gongdini. Hesin stovnur skal so koma við almennum útmeldingum um gongdin fer av leið ella álvarsligar hóttanir eru móti føroyskum búskapi.

Síðani niti-árin hava Føroyar verið raktar av kreppum, sum í stóran mun eru komnar óvart á almennu Føroyar.

Í hvussu so er hevur tað verið soleiðis, at vit ikki hava fingið beinleiðis ávaringar frá nøkrum virkandi stovni um, at støðan hevur verið hóttandi.

Í farnu øld kom ráðgevandi nevndin hjá danska forsætisráðharranum við einum áliti tvær ferðir um árið, men hetta álitið var ikki altíð tikið í fullum álvara av politiska myndugleikanum.

Nú vil samgongan hava, at hetta arbeiðið verður gjørt av einum óheftum váðaráð.

Løgmaður velur fimm limir og fimm varalimir til hetta arbeiðið.

Uppgávurnar

Fyrst og fremst skal nýggja váðaráðið eygleiða gongdina í figgjarkervinum, sum heild.

Sær ráðið váðar fyri frammán, so skulu hesir almannakunngerðast, so teir ikki koma óvart á samlaðu skipanina.

Gerast hesir váðar hóttandi, so skal ráðið koma við ávaringum og verður støðan uppaftur truplari, so skal váðaráðið koma við tilmælum.

Við øðrum orðum er talan um trý sløg av ávaringum, sum hava hvør sína styrki og sum almennu Føroyar skulu fyrihalda seg til.

Kemur váðaráðið við tilmæli um okkurt, so skal hetta fylgjast. Vil onkur stovnur ikki fylgja tilmælinum, so skal stovnur skrivliga boða frá, hví hann velur ikki at gera, sum tilmælið sigur.

Stovnarnir og tað almenna fáa vanliga ein tríggja mánaða freist at gera eftir tilmælinum – ella skrivliga boða frá, hví tilmælið

Her við Strond í Havn helt Landsbankin til fyrr. Nú verða allar uppgávurnar loystar í Albert Hall á Argjum.

ikki verður fylgt.

Í hovuðsheitum skulu allar fráboðanir frá váðaráðnum eru í útgangsstøði almenn, men metir ráðið, at talan er um nakað, sum kann ávirka figgjarliga stöðufesti, so kann hetta gerast beinleiðis til stovnar ella tað almenna.

Tað vil siga, at tá ið tað kanska brennur á av álvara, so er tað ikki givið, at ávaringar ella tilmæli frá váðaráðnum eru almenn.

Í viðmerkingunum til lógaruppskotið verður sagt:

– Føroyar hava fulla ábyrgd av stórum parti av figgjargeiranum, nevnliga pensjón, trygging og realkredittøkinum, men bankarnir eru framhaldandi undir donskum ræði.

Tørvur er á einum føroyskum váðaráði umboðandi teir myndugleikar, ið virka fyri figgjarligum stöðufesti í Føroyum í samsvari við altjóða tilmæli. Neyðugt er við eftirliti tvørtur um ymisku partarnar í figgjargeiranum, eitt nú vinnurekandi grunnar og bankar.

Løgtingið setti í verk eina §19 kanning í kjalarvørrinum á kreppuni, og tilmælið var, at ymsu eftirlitini ikki eiga at virka undir ymiskum myndugleikum. Eitt føroyskt váðaráð, ið verður makroprudentiellur myndugleiki í Føroyum, tryggjar, at umboð fyri allar partar, ið hava við føroyska figgjargeiran at gera, so hvørt meta um samlaða systemiska figgjarváðan í Føroyum.

Í viðmerkingunum verður eisini sagt, at peningaupphæddirnar í Føroyum eftirhondini eru vordar og verða so stórar, at

neyðugt er við einum samlaðum eftirliti.

Tá ið øll hava gildið 15 prosent í pensjón, tá verður mett at samlaða pensjónsuppsparingin í Føroyum fer at vera um 20 milljardir krónur.

Víst verður eisini til, at summar fyrirkur eru vordnar so stórar og figgjarliga ógvusligar, at tær ávirka samlaða búskapin.

Tí er neyðugt við eftirlitinum.

Førleikarnir

Fyri at hava stýr á føroyska búskapinum, so er eisini neyðugt, at vit hava fólk við førleikum til at halda skil á hesum.

Tí skal Landsbankin eisini vera ein greiningarstovnur, sum almennu Føroyar kunnu leita sær ráð hjá. Hetta er eisini galdandi fyri kommunurnar.

Lógin er soleiðis í dag, fleiri stovnar, sum arbeiða við figging, eru undir føroyskum eftirlitið, meðan bankarnir framvegis eru danskt málsoki.

Í uppskotinum verður sagt, at arbeiðið verður víðað t finna eina loysn á hesum spurningi, men hetta er ikki greitt enn.